

East & North
FINLAND

Itä- & Pohjois-
SUOMI

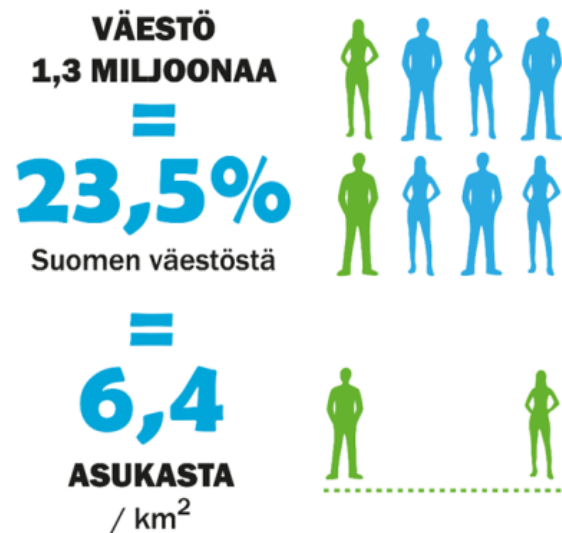
ITÄ- JA POHJOIS-SUOMEN NÄKEMYS OHJELMAKAUDEN 2021-2027 VALMISTELUKYSYMYKSIIN 9.9.2019

East & North
FINLAND

Itä- & Pohjois-
SUOMI

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMI LUKUINA JA FAKTOINA

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMI LUKUINA JA FAKTOINA

19,5%
SUOMEN
BRUTTOKANSAN-
TUOTTEESTA

19,6%
SUOMEN
VIENNISTÄ

KAIVOKSET

6 METALLIMALMI-
KAIVOSTA
13 TEOLLISUUS-
MINERAALI-
KAIVOSTA

METSÄ-ALA

77%
maa-alasta /
1251 miljoonaa
kuutiota

UUUINEN KASVU

60,5
miljoonaa
kuutiota / vuosi

KOKONAI- POISTUMA

44
miljoonaa
kuutiota / vuosi

MATKAILU

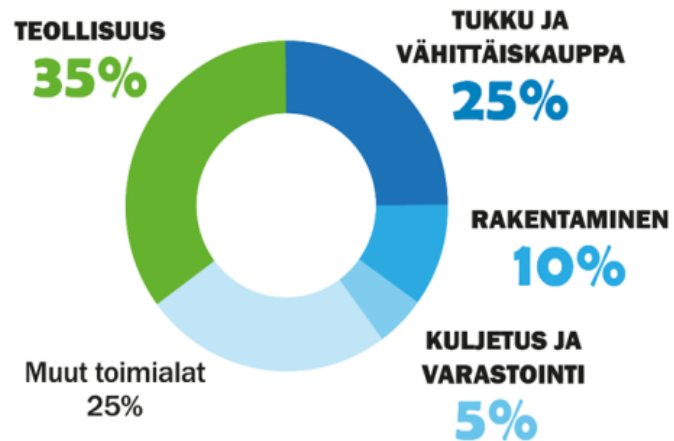
40%

Kansallisesta osuudesta,
vuotuinen liikevaihto
1,76 miljardia euroa

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMI LUKUINA JA FAKTOINA

4 ALUEEN SUURINTA TOIMIALAA % ALUEEN LIIKEVAIHDOSTA

TEOLLISUUDEN JAKAUTUMINEN % LIIKEVAIHDOSTA

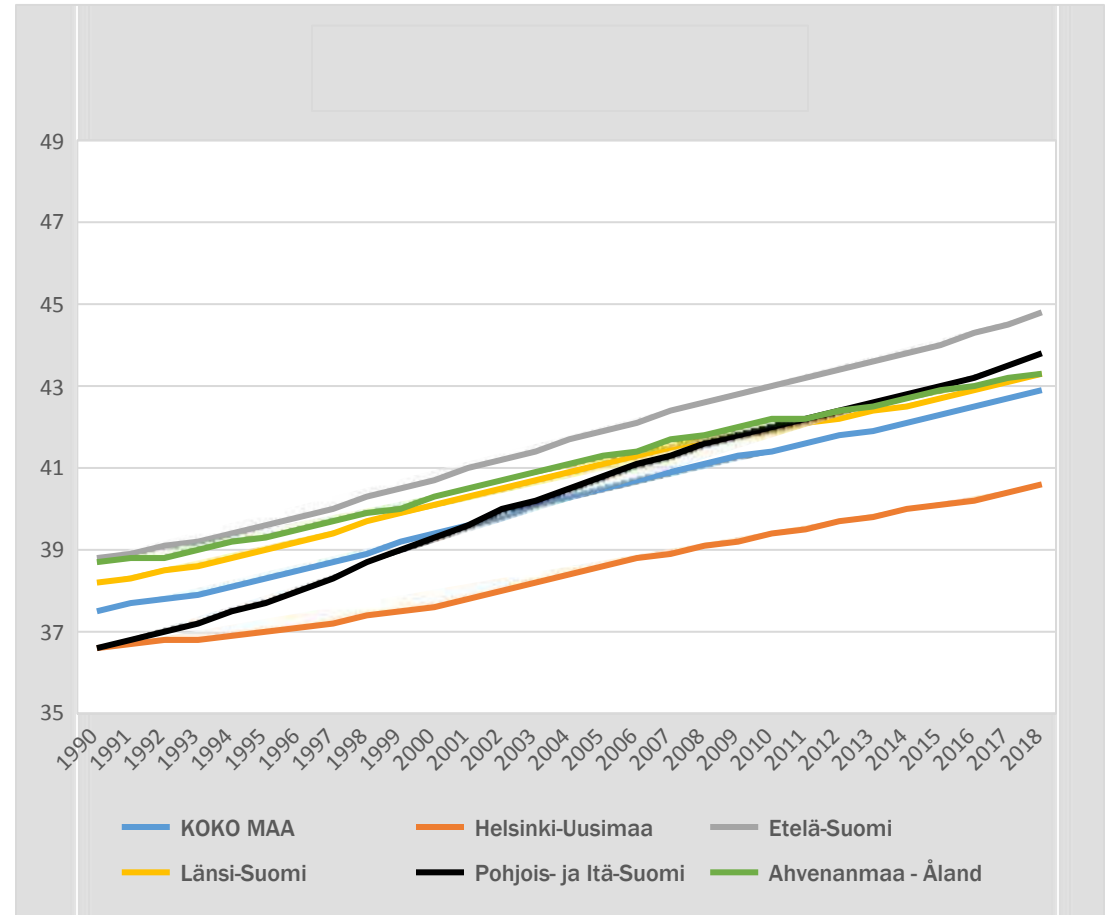
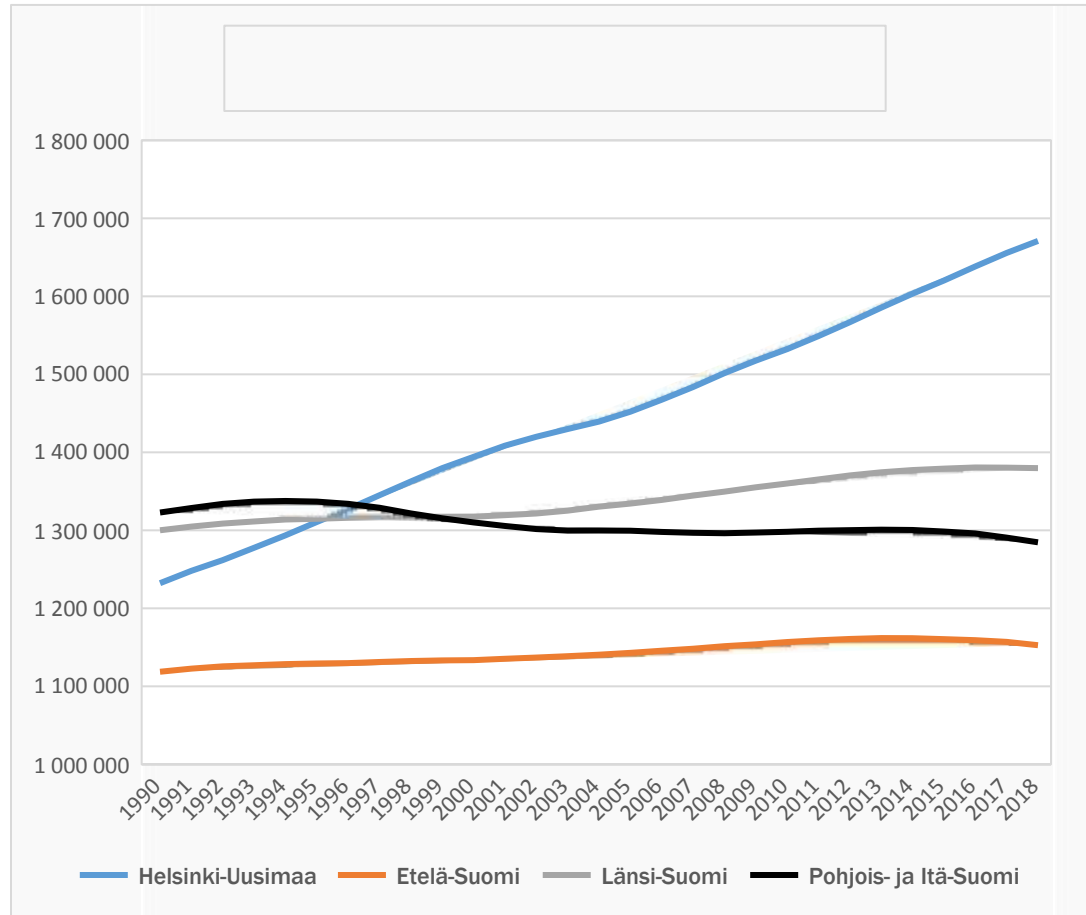
KOULUTUS JA TUTKIMUS

- 3 YLIOPISTOA
- 3 YLIOPISTOKESKUSTA
- 7 AMMATTIKORKEAKOULUA
- YLI 20 AMMATILLISTA OPPILAITOSTA
- YLI 10 KANSALLISTA TUTKIMUSLAITOSTEN ERILLISYKSIKKÖÄ

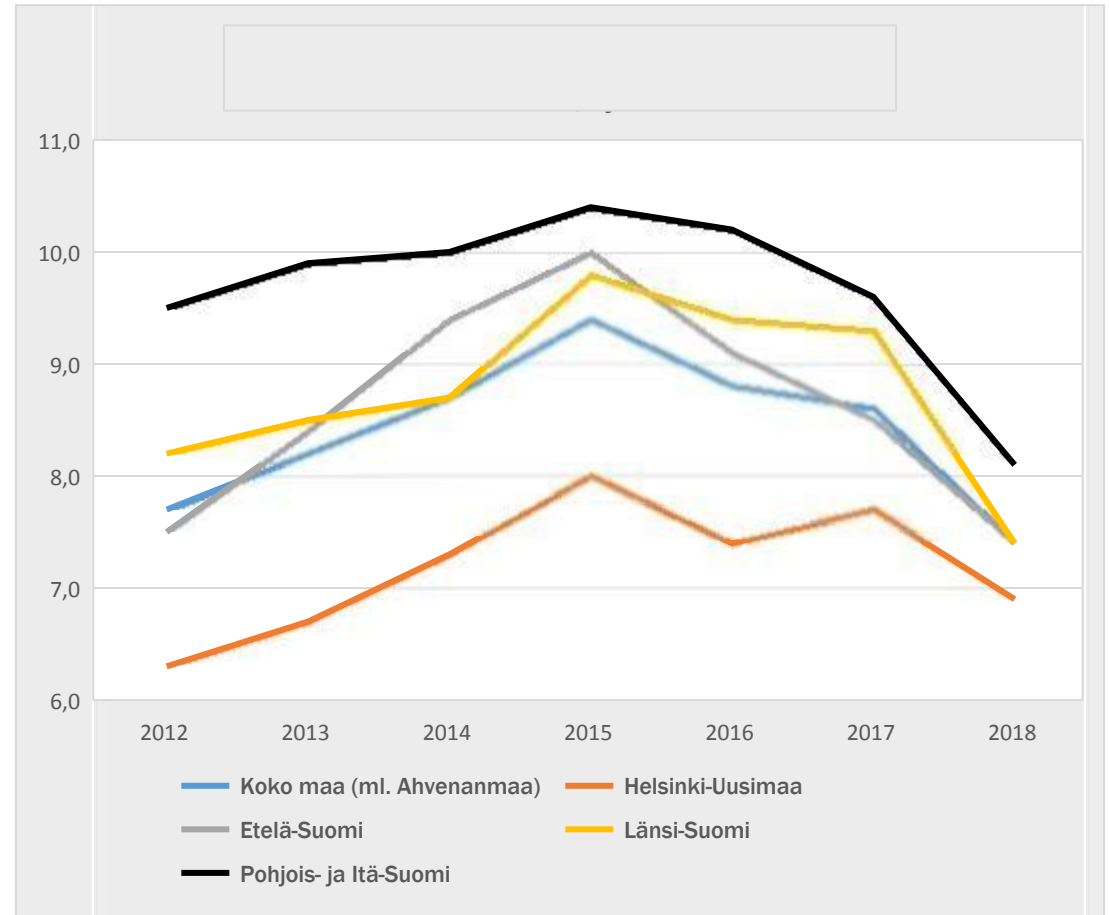
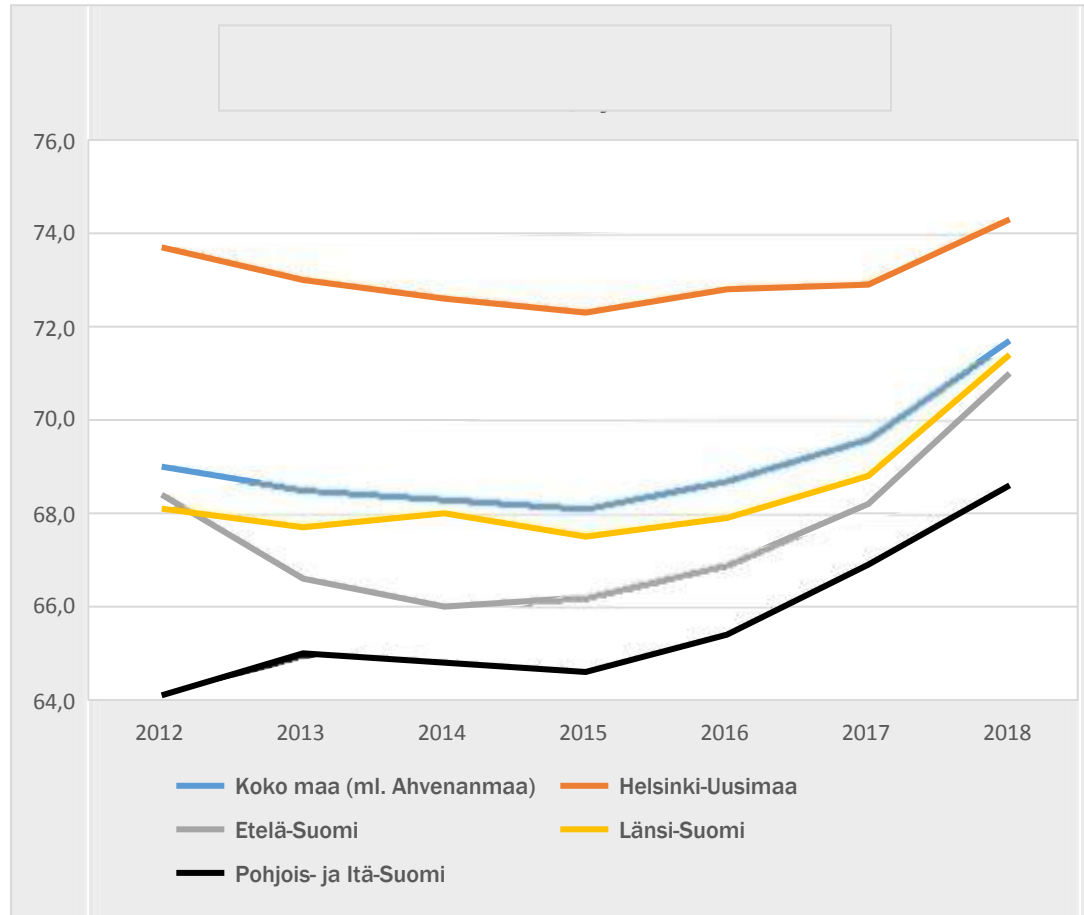
VÄESTÖKEHITYS

I-P -alue on ollut ainoa laskevan väestökehityksen suuralue, lasku on tosin ollut maltillista (1990-2018: -2,9 %)
Helsinki-Uusimaan kehitys aivan omassa sarjassaan
Väestön keski-ikä on noussut IP-alueella suuralueista eniten (36,6 -> 43,8)

TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS

IP-alueen työllisyysaste noussut ja IP-alueen työttömyysaste laskenut vuodesta 2015, joskin alueellisia eroja edelleen on

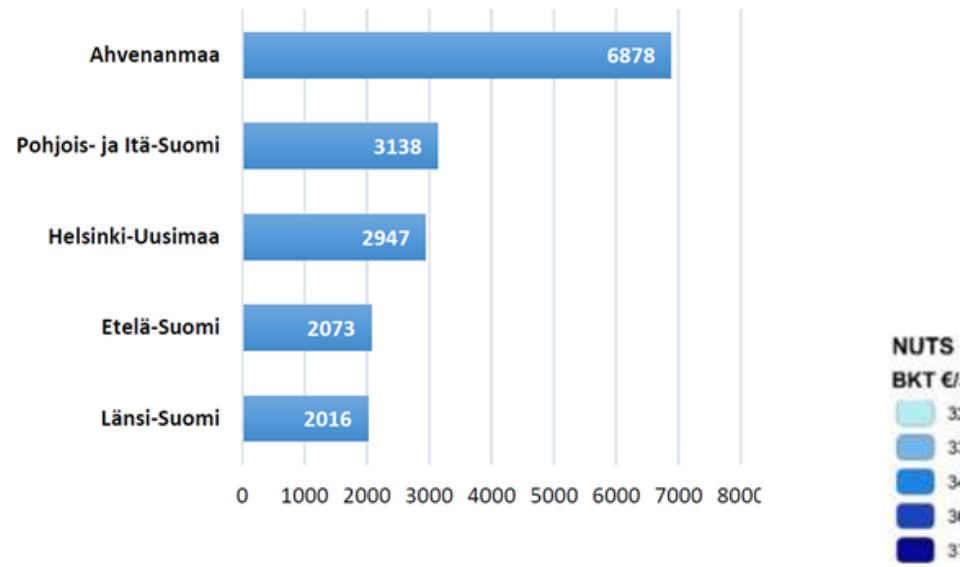

BRUTTOKANSANTUOTE (€/as.)

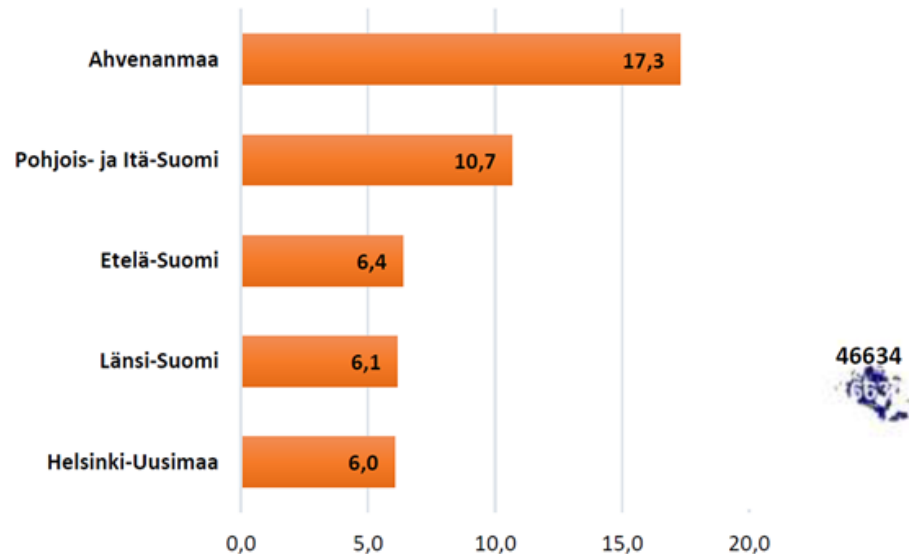
- Ahvenanmaan ja Helsinki-Uusimaan BTK on asukasta kohden laskettuna selvästi korkeampi kuin muilla analyysin suuralueilla.
- Itä ja Pohjois-Suomen BTK on asukasta kohden noin 63% Uudenmaan tasosta.
- BTK kasvoi suhteellisesti eniten Ahvenanmaalla sekä Pohjois- ja Itä-Suomessa vuosina 2008-2016
- *Bruttokansantuote on koko maan kokonaistuotannon yhteismäärä tai lopputulos yhden kalenterivuoden aikana.*

Lähde: Tilastokeskus, kansantalous; aluetilinpito

BKT:n muutos euroa per asukas vuosina 2008-2016

BKT:n muutos % 2008-2016

IP-ALUE TAVOITTANUT MUUN SUOMEN KEHITYSTÄ

- *"Suuralueita koskeva tilastoanalyysi osoittaa, että Itä- ja Pohjois-Suomi on kumonut merkittävästi kiinni kilpailukyvyn tunnusluvuilla ja varsinkin keskipitkän aikavälin muutosdynamiikan kehityksen perusteella Länsi- ja Etelä-Suomen suuralueita."*
- Koheesiorahoitus on siis tuottanut toivottuja tuloksia
- EU-rahoituksella ollut merkittävä vaikutus Itä- ja Pohjois-Suomen myönteiseen kehitykseen
  - Kansallinen rahoitus painottuu Etelä-Suomeen

MUTTA

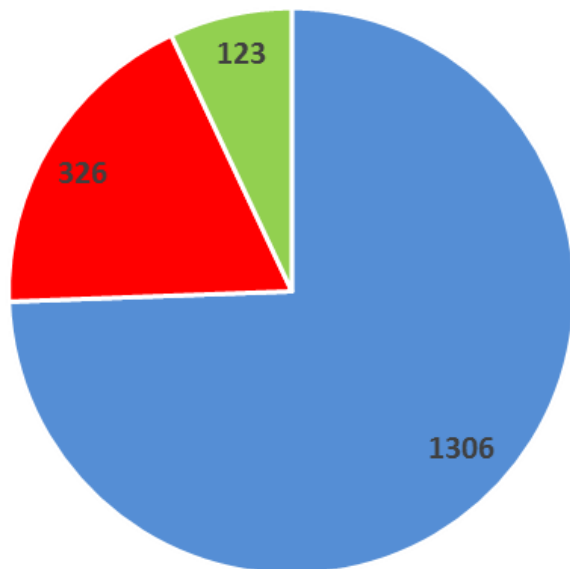
- Komission maaraaportti 2019: *"Alueellisia eroja ei Suomessa ole saatu poistettua. Alueelliset erot ovat hieman vähentyneet, mutta ne ovat edelleen suuria etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa."*

RAKENNERAHASTOJEN RAHOITUS SUOMESSA

(vuoden 2011 hinnoin)

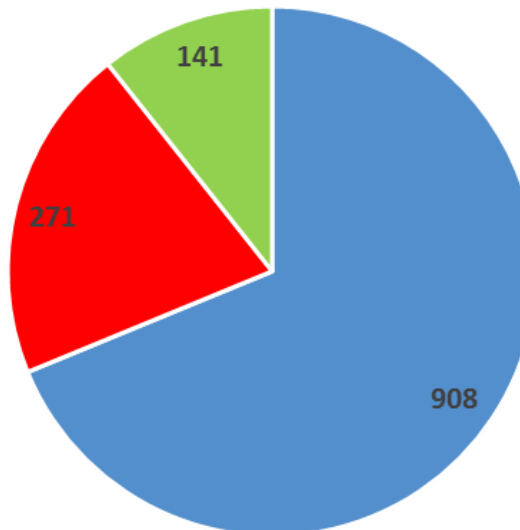
2007-2013

Kaikki tuki:

EU	1755 M€
Kansallinen	1960 M€
Yhteensä	3715 M€

2014-2020

Kaikki tuki:

EU	1320 M€
Kansallinen	1320 M€
Yhteensä	2640 M€

EU:N RAKENNERAHASTOVARAT SUOMELLE KAUSI 2014-2020 SEKÄ ESITYS KAUDELLE 2021-2027 (vuosien 2021 – 27 osalta arvio)

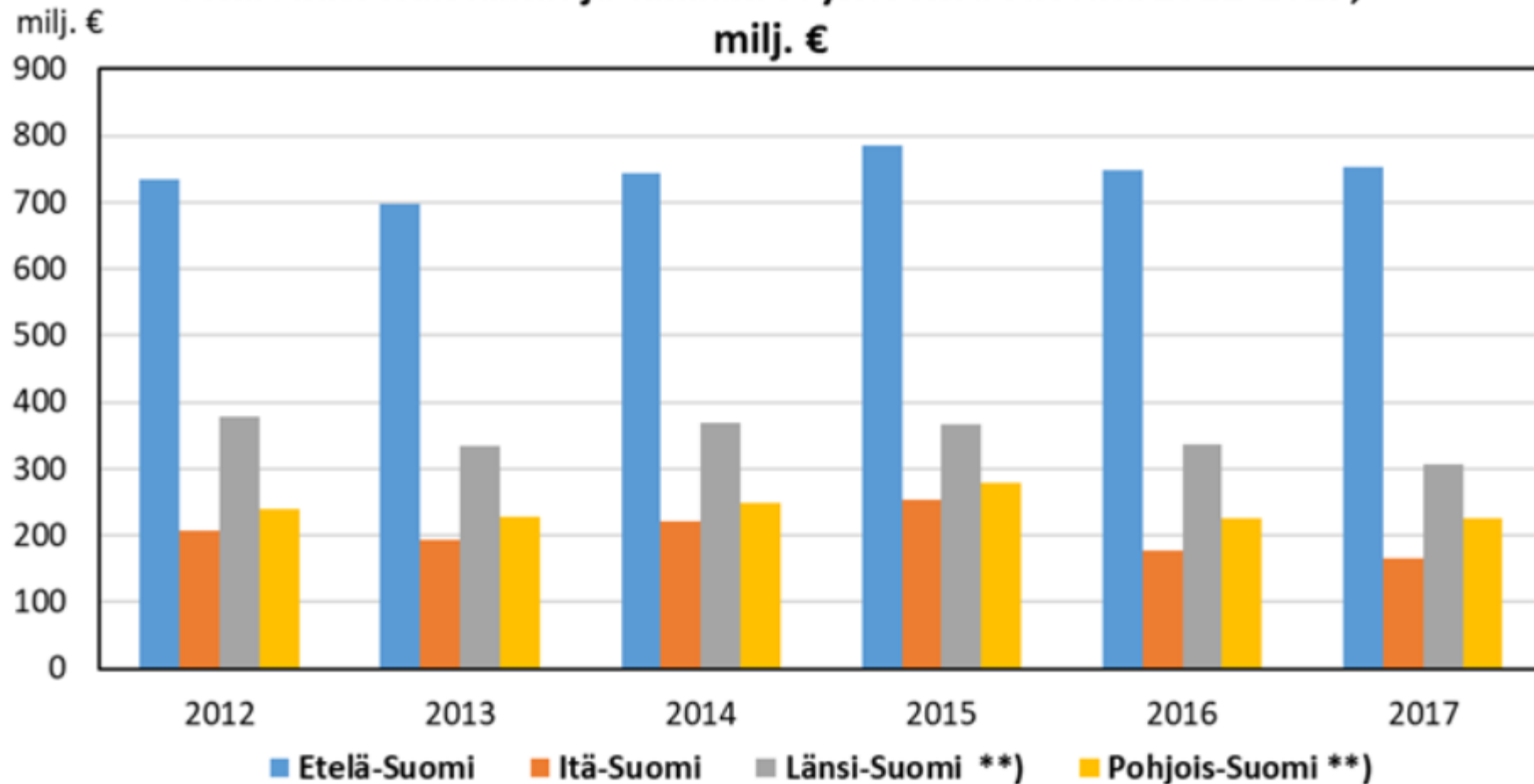
	2014-2020, M€		2021-2027, M€	Muutos kauden 2014-2020 ansaintaan	
	Ansainta (EU)	Saanto (2011) (EU)	Komission esitys	M€	Muutos %
IP-alue	904 (77 %)	773 (71 %)	900 (61 %)	-4	-0,4
ELSA	275 (23 %)	318 (29 %)	570 (39 %)	295	107,3
Yhteensä	1 179	1 091	1 470	291	24,7

*valtakunnallisiin ohjelmiin
175 milj. €

* ELSA-alueen rahoituksesta 180 milj €
Uudellemaalle

Business Finlandin ja TEM:n *) myöntämä rahoitus (kansallinen) sekä Finnveran lainat ja takaukset yhteensä vuosina 2012-2017, milj. €

*) sisältää äkillisten rakennemuutosten rahaa

**) ELY-keskusjako ei kaikilta osin vastaa maakuntajakoa. Pohjanmaan ely-keskus (sis. Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan) laskettu Pohjois-Suomen suuralueeseen vaikka Pohjanmaa maakuntana kuuluu Länsi-Suomen suuralueeseen

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMELLA ON ERITYISASEMA EU-LIITTYMISSOPIMUKSESSA JA HALLITUSOHJELMASSA

Suomen EU-liittymissopimukseen on kirjattu Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asuttujen alueiden erityisasema.

Eurooppa-politiikka

”Aluekehitysrahoituksen taso ja harvaan asutun Itä- ja Pohjois-Suomen erityisasema turvataan”.

Elinvoimapolitiikka

”EU:n koheesiopolitiikassa pyritään turvaamaan aluekehitysrahoituksen taso sekä harvaan asutun Itä- ja Pohjois-Suomen erityisasema ja tukien pysyvyys.”

KOMISSIION TALOUSPOLITIIKAN MAARAPORTISSA KÄSITELLYT ALUEELLISET KEHITTYNEISYYSEROT

”Alueellisia eroja ei Suomessa ole saatu poistettua. Alueelliset erot ovat hieman vähentyneet, mutta ne ovat edelleen suuria etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa.”

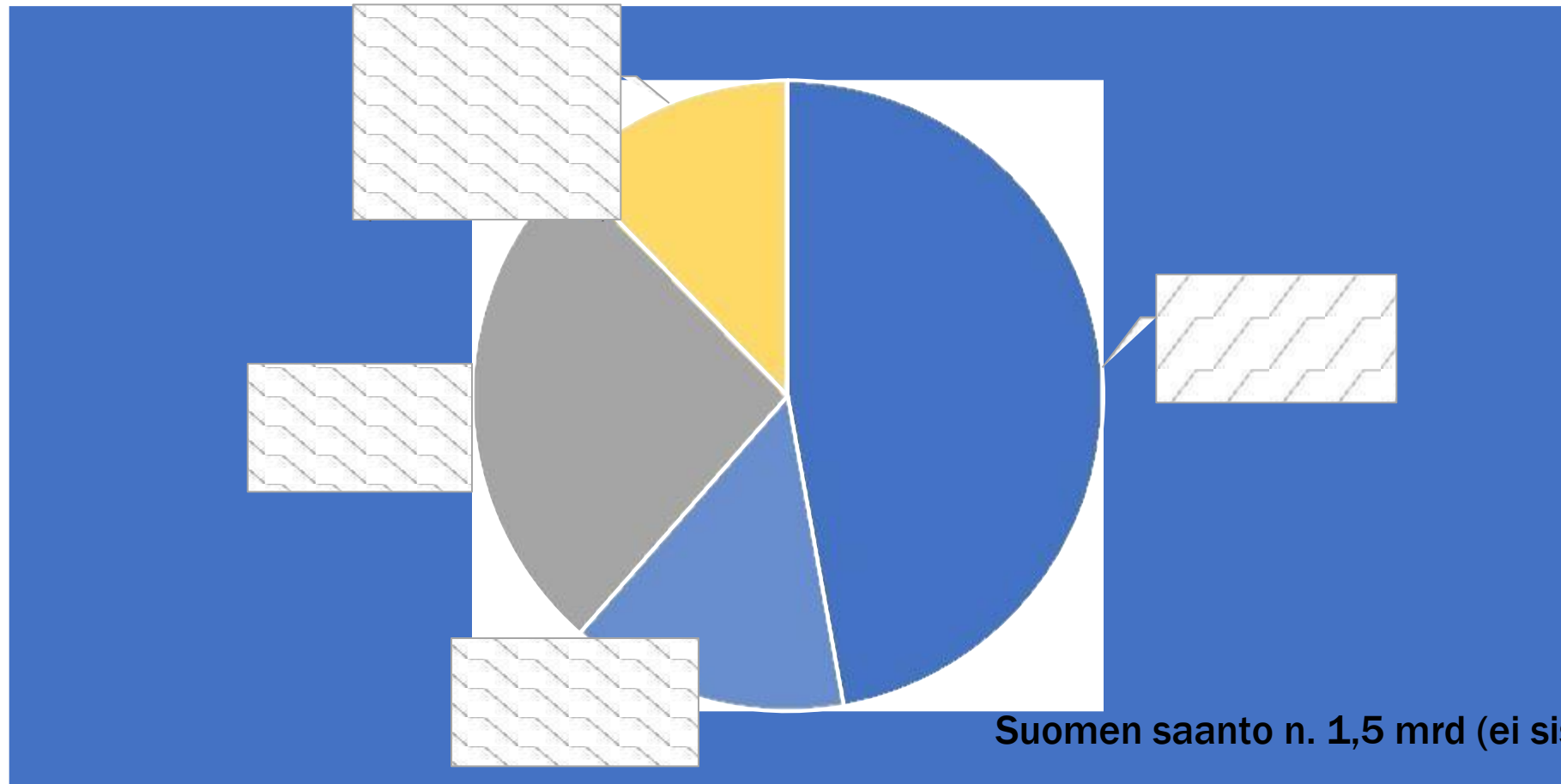
EU-komission analyysi talouspolitiikan ohjausjakson maaraportissa:

- Itä- ja Pohjois-Suomen tilanne on heikoin BKT:ssa.
- Itä- ja Pohjois-Suomen tilanne on vähiten tyydyttävä myös tuottavuuden ja työttömyyden osalta.
- Itä- ja Pohjois-Suomi on heikoin alue väestönkasvussa.
- Itä- ja Pohjois-Suomi on heikoin alueen saavutettavuudessa maanteitse, rautateitse ja internetin käytössä.
- Itä- ja Pohjois-Suomen väestötiheys on erittäin alhainen.
- Itä- ja Pohjois-Suomessa heikoin innovaatio- ja tutkimuskyky (heikentynyt vuodesta 2011).
- Itä- ja Pohjois-Suomessa heikoin korkea-asteen koulutuksen saaneiden 30–34-vuotiaiden määrä ja alle EU:n keskiarvon

- SEUT-sopimuksen 174 artiklassa määrätään, että taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi EU pyrkii vähentämään alueiden välisiä kehityseroja sekä muita heikommassa olevien alueiden jälkeenjääneisyyttä. Erityistä huomiota kiinnitetään maaseutualueisiin, teollisuuden muutosprosessissa oleviin alueisiin sekä vakavista ja pysyvistä luontoon ja väestöön liittyvistä haitoista kärsiviin alueisiin, **kuten pohjoisimpiin alueisiin, joiden väestötiheys on erittäin alhainen**. Näiden tavoitteiden toteuttamista tuetaan mm. EAKR- ja ESR-välineillä.
- Komission yleisasetusehdotuksessa säädetään, että syrjäisimpien alueiden ja **pohjoisen harvaan asuttujen alueiden on voitava hyötyä erityistoimenpiteistä ja lisärahoituksesta** SEUT-sopimuksen 349 artiklan ja vuoden 1994 liittymissopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa N:o 6 olevan 2 artiklan mukaisesti.

SUOMEN SAANTO ALUEITTAIN 2021 – 2027 (ARVIO)

Suomen saanto n. 1,5 mrd (ei sis EAY)

Itä- ja Pohjois-Suomen saanto on vähintään 900,1 milj. € eli 61,5 % koko Suomen saannosta.

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMEN RAHOITUKSEEN SOVELLETAAN EU-TURVAVERKKOJA

Turvaverkko: “Siirtymäalue ei saa vähempää kuin mitä se olisi saanut, jos se olisi ollut kehittyneempi alue.”

- ***Turvaverkolla on tuntuva merkitys EU:ssa vain Itä- ja Pohjois-Suomeen.***
- ***Oletus: Komission pyrkimys on turvata, ettei Itä- ja Pohjois-Suomen rahoitusasema heikkene laskentamekanismin muutosten takia.***
- ***Koko Suomen kannalta merkittävin harvaa asutusta koskeva peruslaskentakriteeri tulee sovellettavaksi vain Itä- ja Pohjois-Suomen turvaverkon takia.***

PERUSTEET EU:N ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN VAHVALLE JATKUVUUDELLE ITÄ- JA POHJOIS-SUOMESSA OVAT VAHVAT

Koheesiopolitiikan rahoituksen kohdentamista Itä- ja Pohjois-Suomeen puoltavat

1. Suomen EU-liittymissopimuksen kirjaukset alueen pysyvistä kilpailukykyhaitoista (pitkät etäisyydet, kylmä ilmasto, harva asutus)
2. Hallitusohjelman linjaukset (Elinvoimapolitiikka ja Eurooppapolitiikka)
3. EU:n alue- ja rakennepolitiikan jakokriteerit, merkittävimpänä koko Suomen kannalta Itä- ja Pohjois-Suomen harvan asutus. IP-alueen osuus Suomelle kohdistettavasta EU-potista on vähintään 900 milj. € eli 61,5 %
4. Komission maaraportissa esillä olevat alueelliset kehittyneisyserot, joissa Itä- ja Pohjois-Suomen tilanne korostuu
  - Itä- ja Pohjois-Suomen tilanne on heikoin mm: BKT, tuottavuus ja työttömyys, väestönkasvu, heikoin saavutettavuus, väestötiheys, heikoin innovaatio- ja tutkimuskyky, heikoin korkea-asteen koulutuksen saaneiden 30–34-vuotiaiden määrä
5. Kansallisen kehittämis- ja innovaatorahoituksen kohdentuminen Etelä-Suomen suuriin kaupunkeihin → lisäperiaatteen toteutuminen
6. Rakennerahastotoiminnan tuloksellisuus ja vaikuttavuus Itä- ja Pohjois-Suomessa

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMEN ELINVOIMAAN JA KASVUUN VAIKUTTAVA JA MODERNI OHJELMA ESITYS SISÄLLÖIKSI

EAKR Älykkäämpi Eurooppa: Kestävästi kilpailukykyinen Itä- ja Pohjois-Suomi

- Pk-yritystoiminnan kestävä kehittäminen
  - Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen lisääminen
  - Pk-yritysten kilpailukykyä edistävät toimintaympäristöt (NSPA-tuki)
    - Pienmuotoinen pk-yritystoimintaa edistävä liikenneinfrastruktuuri
    - Pk-yritysten saavutettavuutta parantavat laajakaistainfrastruktuurin pullonkaulahankkeet
    - Työvoiman saatavuuden turvaaminen (ml. vetovoimatekijöiden kehittäminen, ESR+)
- Elinkeinoelämälähtöisen tutkimus- ja innovaatiotoiminnan lisääminen

ESR Sosialisempi Eurooppa: Työtä ja osaamista – hyvinvoiva Itä- ja Pohjois-Suomi

- Osaaminen ja työn murros
- Syrjäytymisen ja eriarvoisuuden vähentäminen

Ilmastotavoitteet tulee valtavirtaistaa osaksi kaikkia EAKR-toimenpidekokonaisuuksia.

ÄLYKKÄÄLLÄ ERIKOISTUMISELLA ON MERKITTÄVÄ ROOLI ITÄ- JA POHJOIS-SUOMESSA

ÄLYKKÄÄN ERIKOISTUMISEN KÄRJET ALUEITTAIN

LAPPI

1. Kehittyvä arktinen liiketoiminta:
2. Osaaminen, uudistuminen ja innovaatiot:
3. Alueellinen ekosysteemi kansainvälistymisen perustana
4. Innovatiiviset toimet, digitaalisuus, vähähilliset ratkaisut ja energiatehokkuus läpileikkaavina

POHJOIS-POHJANMAA

1. ICT ja ohjelmistotuotanto
2. Metalliteollisuus ja puuraaka-aineen jalostaminen
3. Puhtaat teknologiat, ml. energia
4. Terveys- ja hyvinvointiala

KAINUU

1. Teknologiateollisuus
2. Biotalous ja kaivosteollisuuden innovaatiot
3. Aktiiviteettimatkat, terveys-, liikunta- ja urheiluinnovaatiot
4. Läpileikkaavat kokonaisuudet

KESKI-POHJANMAA

1. Kemianteollisuus
2. Biomassojen jalostaminen ja biotalous
3. Uusiutuva energia
4. Kiertotalous
5. ICT

POHJOIS-SAVO

1. Kone- ja energiateknologia
2. Puunjalostus
3. Elintarvikkeet
4. Hyvinvointiteknologia
5. Matkailu
6. Vesi ja biojalostus läpileikkaavina

POHJOIS-KARJALA

1. Metsäbiotalous
2. Teknologiat ja materiaalit
3. Läpileikkaavat kokonaisuudet

ETELÄ-SAVO

1. Metsäbiomassan uudet tuotteet ja tuotantoprosessit
2. Puhtaan veden teknologiat ja konseptit
3. Ruokaketjun puhtaus ja turvallisuus

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMEN ÄLYKKÄÄN ERIKOISTUMISEN YHTEISET NOSTOT

Lisäksi tarvitaan kansallisia toimenpiteitä tukemaan strategisia valintoja, esim. yliopistojen kansallinen rahoitus ja Business Finlandin rahoitus

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMI TOIVOO KOMISSION HUOMIOIVAN ALUEEN ERITYISPIIRTEET OHJELMAKAUDEN 2021 – 2027 VALMISTELUSSA

- Kehittyneisyserojen tasaaminen: Rahoituksen painottuminen Itä- ja Pohjois-Suomeen
- Erittäin harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien tuomien kilpailukykyhaittojen huomiointi toimenpiteissä
- Itä- ja Pohjois-Suomen pk-yritysten kilpailukykyä edistävät toimintaympäristöt (NSPA-tuki)
  - Pienmuotoinen pk-yritystoimintaa edistävä liikenneinfrastruktuuri
  - Pk-yritysten digitaalista saavutettavuutta parantavat laajakaistainfrastruktuurin pullonkaulahankkeet
  - Työvoiman saatavuuden turvaaminen (ml. vetovoimatekijöiden kehittäminen, ESR+)

East & North
FINLAND

Itä- & Pohjois-
SUOMI

Kiitos!

